

Bijzondere marineschenkeningen aan het NIMH

MISSIE MILITAIR- HISTORISCH MATERIAAL

Fred Bruijn, documentatiespecialist bij het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), krijgt eind jaren '80 nietsvermoedend een telefoontje van het Marine Opkomst Centrum (MOC) in Voorschoten. Het MOC vraagt of het Instituut voor Maritieme Historie (IMH) – een voorloper van het NIMH – interesse heeft in het 189 meter tellende personeelsarchief van de Koninklijke Marine over de periode van 1850 tot 1908. Bruijn hoeft niet over het verzoek na te denken. Natuurlijk heeft het IMH interesse in dit bijzondere archief.

Het personeelsarchief wordt vervolgens in houten bakken naar het IMH aan de Haagse Jan van Nassastraat overgebracht. Hier wordt al het binnengebrachte materiaal geïnventariseerd en omgepakt. De persoonsdossiers bevatten verschillende documenten, van oorkonden tot Staten van Dienst en processen-verbaal. Tussen de dossiers zitten ook een heel aantal prominente marineofficieren, zoals Charles Douw van der Krap, Conrad Helfrich en Karel Doorman.

Archief voor de toekomst

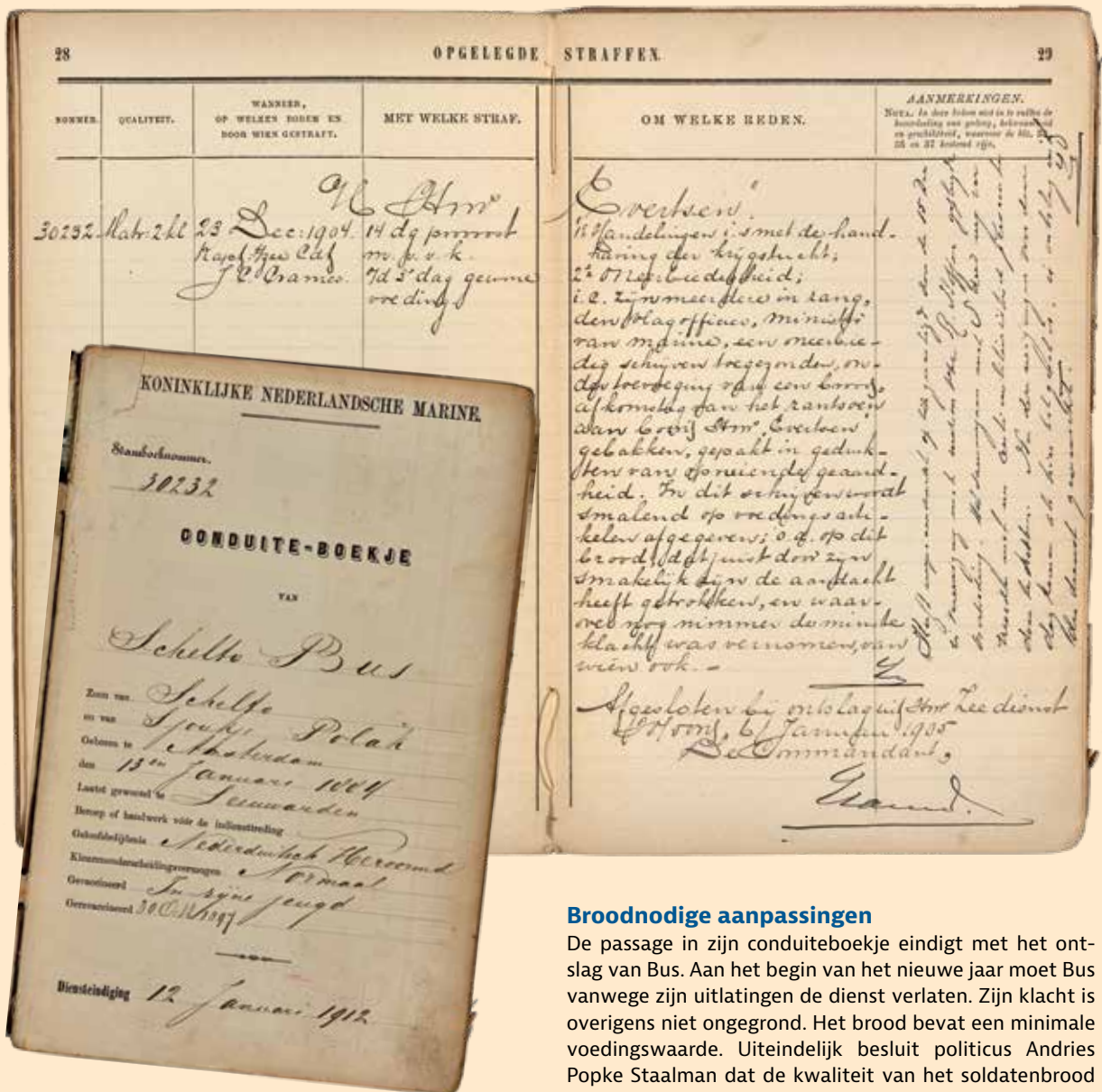
Het binnenhalen van het personeelsarchief blijkt een gouden greep. Het archief is een belangrijke bron voor genealogisch onderzoek. Talloze mensen hebben de afgelopen jaren informatie over hun voorouders gevonden dankzij deze collectie. In deze dossiers staan bijvoorbeeld waar en wanneer iemand aan boord was van een schip en welke zeeslagen en gevechten degene heeft bijgewoond.

Daarnaast biedt het archief fascinerende inzichten in de militaire loopbanen van iconen uit de Tweede Wereldoorlog.

Altijd en overal toegang

Het personeelsarchief is nu vrij van rechten en om de toegankelijkheid van dit archief nog verder te verbeteren, worden alle 28.150 persoonsdossiers gedigitaliseerd en online gepubliceerd. Gezien de grootte van het archief gebeurt dit in fases. De eerste persoonsdossiers zijn vanaf december 2023 online raadpleegbaar. Het gaat om de geboortejaren 1850-1875.

^ Groepsfoto van krijgsgevangenen in OFLAG VIII C Juliusburg, Duitsland. Uiterst rechts luitenant-ter-zee 2 Charles Douw van der Krap, 1940-1941 (foto: collectie NIMH)

Het dossier van Matroos Schelte Bus met de uitgelichte bladzijden van zijn straf voor het versturen van zijn brief met opvallende bijlage naar minister van Marine Abraham George Ellis, 6 januari 1905 (foto's: collectie NIMH).

Het Staalmanetje

In het conduiteboekje van matroos der 2e klasse Schelte Bus is een bijzondere passage terug te vinden. Matroos Bus dient in 1904 aan boord van Hr.Ms. Evertsen. Vlak voor kerst krijgt hij door de commandant van het schip een straf opgelegd. De reden? De tamelijk opmerkelijke brief die hij stuurt aan minister van Marine Abraham George Ellis. Een brief met opvallende bijlage zelfs: 'Zijn meerdere in rang den vlagofficier, minister van Marine, een oneerbiedige schrijven toegezonden, onder toevoeging van een brood, afkomstig van het rantsoen aan boord van Hr.Ms. Evertsen gebakken, gepakt in gedrukten van opruiende geaardheid. In dit schrijven wordt smalend op voedingsartikelen afgegeven; onder andere op dit brood, dat juist door zijn smakelijk zijn de aandacht heeft getrokken, en waarover nog nimmer de minste klacht was vernomen van wier ook.'

Broodnodige aanpassingen

De passage in zijn conduiteboekje eindigt met het ontslag van Bus. Aan het begin van het nieuwe jaar moet Bus vanwege zijn uitlatingen de dienst verlaten. Zijn klacht is overigens niet ongegrond. Het brood bevat een minimale voedingswaarde. Uiteindelijk besluit politicus Andries Popke Staalman dat de kwaliteit van het soldatenbrood echt omhoog moet. Het nieuwe brood krijgt daarom de bijnaam 'Staalmanetje'.

Oproep schenkingen

Het militair verleden is van ons allemaal. Juist hierom bewaart het NIMH ons militaire verleden voor de toekomst. Of het nu gaat om brieven, documenten of foto's van een verre voorvader of materiaal van een recente uitzending naar Irak, Afghanistan of Mali: uw materiaal kan een waardevolle aanwinst voor het NIMH zijn. Bel (088-9516655) of mail (nimh@mindef.nl) ons voor meer informatie, wij komen graag met u in contact.

Materiaal dat in onze collectie wordt opgenomen is openbaar en te gebruiken voor onderzoek. In overleg met de eigenaar en/of schenker kunnen delen van het archief of de collectie voor bepaalde tijd de status 'beperkt openbaar' krijgen.